

М. М. Вегеш, М. Ю. Токар

Аграрна партія (АП)

АГРАРНА ПАРТІЯ (АП) – одна з наймасовіших політичних партій Закарпаття міжвоєнного періоду, яка діяла під різними назвами. На початк. етапі діяльності (1919–23) називалася «Селянська Республіканська Земледільська Партія Підкарпатської Русі» і формально діяла як самост. крайова політ. організація, однак за програм. цілями і структурно-організац. основою була підпорядкована центр. органам у Празі. Партію очолювали: Ю. Балог (голова), П. Петригайло (заст.), Й. Камінський (гол. секр.). Друк. орган – г. «Село» (1920–24). 28 липня 1923 об'єдналася ще з чотирма партіями аграр. напрямку, утворивши «Карпаторуську Республіканську Земледільську Партію» (КРЗП). У грудні 1923 КРЗП офіційно злилася з Чехо-Словац. Аграр. Партією і стала її закарпат. філією з назвою «Республіканська Партія Земледільського Народу в Підкарпатській Русі». Згодом, унаслідок розколу в партії, вона знову змінила назву – «Республіканська Земледільська партія на Підкарпатській Русі». Упродовж міжвоєн. періоду була відома як «Аграрна партія». АП користувалася широкою підтримкою як серед представників русофільства, так і українофільства. Тривалий час головою АП у Закарпатті був [Е. Бачинський](#). Друк. органом партії стала г. «Земледільська політика» (1919–38). Співпрацювала з «Обществом им. Духновича». Упродовж 20-х рр. АП створила широку мережу парт. осередків. Обстоюючи рівноправність у земел. питанні, представники АП користувалися авторитетом у селян. Маніпулюючи обіцянками проведення аграр. реформи, постійно порушуючи питання про реалізацію законів про викуп і розподіл великих землеволодінь, аграрники виступали проти ліквідації приват. власності на землю. Були противниками рев. змін у політ. та екон. сферах, негативно ставились до комуніст. руху. Наприкінці 20-х – поч. 30-х рр. АП виробила програму на період екон. кризи. Згодом АП втратила інтерес до проведення аграр. реформи, поставивши на перший план програму допомоги зубожілому насел. села. Представники АП виступали за зменшення і ліквідацію податків, анулювання борг. зобов'язань, надання селянам пільг. кредитів, однак непослідовність керівників АП та надання переваги інтересам замож. селян привели до зниження довіри їй з боку місц. населення. АП також не мала визначеності щодо нац. орієнтації. Від 1934 в АП утворилася міцна укр. фракція. Серед її чл. політ. активністю виділялися С. Клочурак, А. Штефан, В. Курах, В. Приймак, М. Марущак, Ю. Перевузнник, М. Гулянич та ін. Вони видавали г. [«Земля і воля»](#) (1934–38), яка пропагувала укр. нац. ідею, культуру й мову. Представники укр. фракції

АП активно співпрацювали з товариством «Просвіта». АП спільно з комуністами і соціал-демократами неодноразово брала участь у мас. акціях протесту, хоча вважала їх своїми політ. опонентами. У 1938 в АП виникла внутр.-парт. криза, спричинена розглядом проектів автономії краю і неспроможністю знайти консенсус. До останніх днів існування АП (жовтень 1938) її керівництво проводило антиукр. діяльність, гальмуючи роботу укр. фракції.

Рекомендована література

1. Нариси історії Закарпаття. Т. 2 (1918–1945). Уж., 1995;
2. Росоха С. Сойм Карпатської України. Вінніпег, 1949;
3. Мушинка М. Лицар волі. Життя і політично-громадська діяльність Степана Клочурака. Уж., 1995.

Бібліографічний опис:

Аграрна партія (АП) / М. М. Вегеш, М. Ю. Токар // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42559>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).